נא: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

לעולם כרבי ישמעאל והכי קאמר את אביה ברשות אביה בשריפה ואת חמיה מחמיה בסקילה וכל אדם בחנק אמר רבא מאי שנא או אידי ואידי ממש או אידי ואידי רשות אלא אמר רבא לעולם כר"ש וקסבר ר"א נשואה כארוסה מה ארוסה חד דרגא מסקינן לה מסקילה לשריפה אף נשואה חד דרגא מסקינן לה מחנק לסקילה מתקיף לה ר' חנינא הא אידי ואידי ר"ש בשריפה קאמר אלא אמר רבינא לעולם כרבנן ואיפוך את אביה בסקילה ואת חמיה בשריפה והאי דקאמר את אביה סירבא בעלמא נקט: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כדשלח רבין משמיה דרבי יוסי ברבי חנינא אמר רב יוסף הלכתא [6]למשיחא א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים לא ליתני הלכתא למשיחא אלא [7]דרוש וקבל שכר הכא נמי דרוש וקבל שכר הכי קאמרי הלכתא למה לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר מאי רבי ישמעאל דתניא [1]ובת [איש] כהן כי תחל לזנות בנערה והיא ארוסה הכתוב מדבר אתה אומר בנער' והיא ארוסה או אינו אלא אפי' נשואה ת"ל [2]איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנואף והנואפת הכל היו בכלל הנואף והנואפת הוציא הכתוב בת ישראל בסקילה ובת כהן בשריפה מה כשהוציא הכתוב את בת ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה אף כשהוציא הכתוב בת כהן לשריפה ארוסה ולא נשואה זוממה ובועלה בכלל [3]ועשיתם לו כאשר זמם וגו' בועלה מאי כאשר זמם איכא אלא [4]זוממה בכלל מיתת בועלה משום שנאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו [5]ולא לאחותו דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשריפה יכול אפילו פנויה נאמר כאן [1]אביה ונאמר להלן [1]אביה מה להלן זנות עם זיקת הבעל אף כאן זנות עם זיקת הבעל א"ל ר' ישמעאל אי מה להלן נערה והיא ארוסה אף כאן נערה והיא ארוסה א"ל ר"ע ישמעאל אחי [1]בת [6]ובת אני דורש א"ל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא זו לשריפה אם משמע להביא את הנשואה הביא את הפנויה ואם משמע להוציא את הפנויה הוציא את הנשואה ור"ע אהני גזירה שוה למעוטי פנויה ואהני בת ובת לרבות את הנשואה ורבי ישמעאל סבר מדקאמר ליה בת ובת ש"מ הדר ביה מגזירה שוה [6]ור' ישמעאל האי בת ובת מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתני אבוהי דשמואל בר אבין לפי שמצינו שחלק הכתוב בזכרים בין תמימים לבעלי מומין יכול נחלוק בבנותיהן ת"ל בת ובת ורבי עקיבא [5]מוהם מקריבים והיו קדש נפקא ור' ישמעאל אי מההיא הוה אמינא ה"מ אינהו אבל בנותיהן לא קמ"ל ורבי ישמעאל האי

סירבא נקט. פ"ה והא דקאמר את אביה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירבא נקט וקשה דבכל הספרים כתיב והא דקאמר את אביה בשריפה ויש לומר דעתן טעם כמה טעה התנא ששנה את אביה בשריפה כיון שהיא בסקילה ומשני סירבא נקט סירבא דכתיב את אביה היא מחללת בשלמא אלא אמאי נקט את אביה בשריפה אבל בכלתו לא יהיב טעמא וי"ל דהא דקתני את אביה בשריפה סירבא נקט משום דנעלמא בתו בשריפה וכלתו בסקילה:

הלכתא למשיחא. בפרק ב"ש בזבחים (מה.) פריך נמי הכי והא דפסקינן הלכה כר' יוסי ב)(במשנה) ר' יוחנן (קדושין דף עב:) דעתידי' ממזרים ליטהר ג"מ בזה"ז אלא להתרחק ממספחות שאינו ידועות דבממזר שאינו ידוע מיירי ובפ"ק דיומא (ד' יג. וסס) דפסקו כרבי יוסי לאשון מחר לעבודתו ג"מ לגשת לו פרנס שנתמנה על הציבור ועבר מחמת האונס מיהו בפ"פ התכלת (מנחות נב. וסס) קשה דפסק ר' יוחנן בהא ג)(שאול) בן דוסאי ונראה דרב יוסף פריך דוקא הכי הכא ובפ' ב"ש (זבחים ד' מה.) והר"ר מייס פירש דלא פריך אלא היכא דאיכא תרתי שהוא למשיחא וגם עושה איסורא כיון דליכא נפקותא אלא על ידי איסור אין לפסוק הלכה ד)למשיחא וג"ל דלא פריך אלא ד)היכי דלא ג"מ אלא לישב לישני דשמעתין כדמסיק אבל הכי יש נפקותא איסור והיתר אף על גב דהוי למשיחא ה):

לאחיו ולא לאחותו. תימה מ"ל מדכתיב היא ולא בועלה היא ולא זוממיה וי"ל דאי מהיא לאחותא לא הוה ממעטינן זוממים משום דבעינן כאשר זמם קמ"ל לאחיו ולא לאחותו ואי מהתם ה"א ה"מ היכא דמעידין נמי על הבועל:

ורבי ישמעאל סבר מדקא"ל בת ובת בו'. וא"ת היכי ס"ד דהדר ביה דאם כן בת ובת למה ליה ו)דהא לא אתא בת ובת אלא לאפוקי מג"ש וי"ל דלא תימא דוקא ארוסה מדינא דלעיל דמה כשהוציא את ישראל לסקילה ארוסה ולא נשואה: ההיא

ואתם נשואה. דקרא סתמא כתיב: **אמר לו רבי ישמעאל.** הואיל ודורש אתה גזירה שוה דרוש נמי הא דבארוסה משתעי: **כא וכא.** וי"ו יתירה לרבות הנשואה: **נוליד זו בשריפה.** ונתמיר עליה ממיתה המפורשת בה דהוי חנק דאם משמע גזירה שוה להכיל את הנשואה הכיל נמי את הפנויה ואם משמע להוציא פנויה הוציא וכו': **ורבי ישמעאל.** דפריך ליה אם משמע וכו' לא ידע דעתיה דרבי עקיבא והוה סבירא ליה מדמהדר ליה בת ובת אני דורש שמע מינה דרבי עקיבא הדר ביה מגזירה שוה והכי קאמר ישמעאל אחי אין אני דורש גזירה שוה זו לאתא בת ובת ואפקה והכי קאמר ליה אם כן למעוטי פנויה מנא לך: **בזכרים.** בבהמה: **כין תמימים לבעלי מומין.** לענין עבודה יכול אף בנות בעלי מומין יצאו מכלל קדושתן ויהיה דינם כבנות ישראל אם זנו: **והיו קדש.** לרבות אף בעלי מומין לקדושה: **הני מילי.** דנפקי שאף בעלי מומין בקדושתן מוהיו קדש: **אינהו.** הבהמה עצמן מתרבו לקדושה שלא תאמר הואיל ופסולין לעבודה יהיו מותרין לגמרא למתים: **ור' ישמעאל.** דנפקא ליה במה מצינו ולא אילטריך ג"ש: הלי

לעולם כרבי ישמעאל. דאמר ארוסה יצתה ולא נשואה. והכי קאמר ר' אליעזר את אביה כרשות אביה דהיינו ארוסה בשריפה: **ואת חמיה.** דהיינו נשואה אם מחמיה זיתה בסקילה כגון ישראל ומכל אדם בחנק כישראל דנשואה לא יצתה מן הכלל: **לעולם כר"ש.** דאמר שריפה חמורה הלכך על כרחיך ארוסה יצתה לשריפה ונשואה קסבר רבי אליעזר הואיל וישראל קלה מאד דבחנק דיי לך אם תחמיר על בת כהן לדונה בסקילה דסלקא חד דרגא דלר"ש כך סדרן שריפה סקילה חנק והרג ואת אביה ואת חמיה דקאמר רשות מינהו: **הא אידי ואידי ר"ש בשריפה קאמר.** ועל כרחיך לא מצית למימר ר' אליעזר בהא פליג עליה דמהיכא תיתי לי' לית ליה בנין אב דר' ישמעאל על כרחיך כיון דשריפה חמורה וקבל בת כהן קתמא כתיב שתיהן במשמע ואי לית ליה בנין אב דבארוסה הכתוב מדבר נשואה על כרחיך לא יצתה מכלל נשואה בת ישראל ומי הוציאה לסקילה אם החמיר הכתוב בארוסה בת כהן מבת ישראל שכן היא חמורה תחמיר בנשואה שהיא קלה: **איפוך.** אידי ואידי רשות והאי דקאמר את אביה ולא נקט לשון ארוסה ולשון נשואה סירבא נקט אמילתיה דתנא קמא קרין דאיירי בלישנא דקרא: **הלכתא למשיחא.** הלכה זו כשיבאו ימות המשיח אלעזריך לנו שיבוא ד' מיתות בית דין במקומן: **הכי קאמינא הלכה למה לי סוגיא דשמעתא הלכה קאמר.** בתמיה. מי שייך למימר הלכה כבי האי מתלוקת שאין בין רבין לרבינא לא חיוב ולא פטור ולא חילוק מיתה דתרוייהו מפרשי נשואה בשריפה ארוסה בסקילה ובתיקון לשון הברייתא אליבי מר מתקן לה לגיסא דלא אלעזריך לאפוכה ומר מפיך לה משום דוחקא דלישנא דשמעתא אמרי שאין אנו למידין ממנה כלום כשיבא המשיח ויחזיר המתים נשאל את רבי אליעזר בחזרה לשון אמרה: **מוס יומס הנואף והנואפת.** כל מיתה סתם חנק (לקמן נב.): **הכל היו בכלל הנואף והנואפת.** נשואות ואריסות כהנת וישראלית: **הוליא הכתוב.** מכלל זה את ארוסה לסקילה דכתיב (דברים כב) והוציאו את הנערה והוליאו ו)כתוב אחר בת כהן לשריפה ויכתב סתם ולמד סתם מן המפורש מה כשהוליא בישראל מכלל חנק ארוסה הוליא ולא נשואה אף כשהוליא כו': **זוממים.** בכלל מיתת בועלה שלא יצא מן הכלל דכתיב (ויקרא כא) היא ולא בועלה וזוממיה בכלל מיתת בועליהן ח) דכתיב כאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו במקום שיש מילוק מיתה בעדותן כגון כאן שמייבו לה שריפה ולו סקילה כדינו נדונין ולא כדינה: **אתם ארוסה ואתם נשואה.** תמר לו רבי ישמעאל. הואיל ודורש אתה גזירה שוה דרוש נמי הא דבארוסה משתעי: **כא וכא.** וי"ו יתירה לרבות הנשואה: **נוליד זו בשריפה.** ונתמיר עליה ממיתה המפורשת בה דהוי חנק דאם משמע גזירה שוה להכיל את הנשואה הכיל נמי את הפנויה ואם משמע להוציא פנויה הוליא וכו': **ורבי ישמעאל.** דפריך ליה אם משמע וכו' לא ידע דעתיה דרבי עקיבא והוה סבירא ליה מדמהדר ליה בת ובת אני דורש שמע מינה דרבי עקיבא הדר ביה מגזירה שוה והכי קאמר ישמעאל אחי אין אני דורש גזירה שוה זו לאתא בת ובת ואפקה והכי קאמר ליה אם כן למעוטי פנויה מנא לך: **בזכרים.** בבהמה: **כין תמימים לבעלי מומין.** לענין עבודה יכול אף בנות בעלי מומין יצאו מכלל קדושתן ויהיה דינם כבנות ישראל אם זנו: **והיו קדש.** לרבות אף בעלי מומין לקדושה: **הני מילי.** דנפקי שאף בעלי מומין בקדושתן מוהיו קדש: **אינהו.** הבהמה עצמן מתרבו לקדושה שלא תאמר הואיל ופסולין לעבודה יהיו מותרין לגמרא למתים: **ור' ישמעאל.** דנפקא ליה במה מצינו ולא אילטריך ג"ש: הלי

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"כ מהלכות עדות הלכה י:

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכתא כדשלח רבין משמא דר' יוסי ברבי חנינא ומחמה רב יוסף הלכתא למשיחא כלומר דיני נפשות עכשיו אין דנין אין צריכין זו ההלכה אלא בימות המשיח. א"ל אביי אלא מעתה שחיטת קדשים נמי הכי וכי יש עכשיו מקדש להקריב בו קדשים אלא דרוש וקבל שכר הכי נמי דרוש וקבל שכר ואסיק' סוגיא דשמעתא הלכה כווותיה קאמרינן מאי ר' ישמעאל דאמרינן לעילא ולא כר' ישמעאל דתניא בת כהן כי תחל לזנות בנערה ארוסה הכתוב מדבר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר אחת ארוסה ואחת נשואה יצאת לשרפה יכול אפילו פנויה כר' עז א"ל רבי עקיבא ישמעאל אחי בת ובת אני דורש כלומר היה לו לומר בת כהן כי תחל לזנות למה אמר ובת כהן לא הוסיף ר' אלא לרבות אחת ארוסה ואחת נשואה לשרפה א"ל ר' ישמעאל וכי מפני שאתה דורש בת ובת נוציא נשואה בת כהן לשרפה אם משמע להביא הנשואה אפי' פנויה בת כהן נמי שוינהה בשרפה ואסיק' בעינן זנות עם זיקת הבעל ומייתי לה ר"ע בגזירה שוה ובמדרש בת ובת הוו השמועה עוד ביבמות פ' [אלמנה לכה"ג (דף סח:)] ור' ישמעאל האי בת ובת מאי

מסורת הש"ס

ח) זבחים מה., כ) [וסס לקמן עמ. פוטה מד.], ג) [לקמן נ.], ד) [ענין ר"ה דקדרים יומא מה. וס"ק], ה) [ענין תוספות יבמות קח: ד"ה כמאן], ו) [ל"ל מהסס], ז) [והוליא רס"ס], ח) [נוטעה הן רס"ס], ט) [ל"ל בפרק], י) [ל"ל יומ], כ) [שיהיו כולם נמיקים כ"כ תוספות יומא יגים נפ"ק דיומא יג. ד"ה הלכה], ל) [גי' רש"ל הסמ], מ) [ענין תוספות יומא יג. ד"ה הלכה וכו'], נ) [כ"ל נרם בכאן ר"ל].

תורה אור השלם

1. ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת את אביה השרף:
ויקרא כא ט
2. ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת:
ויקרא כ י
3. ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך:
דברים יט יט
4. והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך: דברים כב כא
5. קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי יי לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש:
ויקרא כא ו

מוסף רש"י

הלכתא למשיחא. הרי קבע לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיבנה בית המקדש ובכאי לא איצטרכנו לה (זבחים מה.). לאחיו ולא לאחותו. כל היכא דבעדותן ממיירין אים ואשה ודינן תלוק מי הכא, לו הוקשו (לקמן צ.) ולא כתיב זמם לעשות לאחותו, אבל בכל שאר מיתות השוה הכתוב אשה לאיש וזוממי אשה נהרגין כזוממי איש, כגון שהעידוה שהרגה את הנפש, שחנקה את השפחה, נהרגין בזמיתה, שלא מיעטו כאן לאחותו אלא במקום שיש לקיים בהן הזמה במיתת הבועל (דברים יט יח).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com